

форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток мотивації, активності, самостійності, творчості студентів, самоорганізації; емоційно-вольової саморегуляції, готовність до прийняття рішень у ситуаціях альтернативного вибору, вміння адаптуватися у швидкозмінних політичних, соціальних і виробничих умовах дозволяє сформувати необхідні уміння та якості іноземних студентів, тому що їхня професійна діяльність оцінюється саме через такі показники.

Література:

1. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle : учеб. пособие. Харьков : ХНАГХ, 2009. 292 с.
2. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі : методичний огляд / уклад. Л.А. Якімова. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 32 с.
3. Бодик О.П. Особливості створення дистанційного курсу для студентів-філологів засобами платформи Moodle. Матеріали Дев'ятої міжнародної науково-практичної конференція «MoodleMoot Ukraine 2021. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle» <https://2021.moodlemoot.in.ua/course/view.php?id=18> (дата звернення: 20.09.22)
4. Пометун О., Гупан Н. Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. *Український педагогічний журнал*. 3019. № 3. С. 50-58.
5. Biggs J. Aligning Teaching for Constructive Learning. URL: https://www.heacademy.ac.uk/sites/default/files/resources/id477_aligning_teaching_for_constructing_learning.pdf (дата звернення: 19.09.2022).

Інноваційні методи організації самостійної роботи студентів, які вивчають українську мову як іноземну

Уварова Т.Ю.

*к. пед. наук, доцент кафедри мовної підготовки
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна
e-mail: uvarova_hnadu@ukr.net*

На сьогоднішній день одним з основних завдань навчання є не тільки отримання знань, умінь і навичок, але й особиста, соціальна і професійна компетентність на їх основі, а також формування здатності самостійно

отримувати, аналізувати і ефективно використовувати інформацію, здатність раціонально жити і працювати в швидко мінливому світі.

З огляду на те, що в сучасному світі доступ до інформації (всесвітня павутина Інтернет, електронні ресурси, різні гаджети) значно спростився, не варто забувати, що паралельно з цим виникла проблема надлишкової інформації, отриманої звідти. Тому для студента університету, майбутнього фахівця, незалежно від його майбутньої спеціальності, важливо вміти самостійно відокремити від величезного обсягу інформації саме ту, яка йому потрібна, щоб удосконалити і поповнити свої знання. З цією метою важливо сформувати у студентів базові навички самостійної роботи.

Традиційно під концепцією самостійної роботи студентів більшість авторів розуміють засоби залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності, засоби її логічної та психологічної організації.

Аналізуючи роботи відомих науковців, можна узагальнити, що під самостійною роботою студентів розуміється спланована, організаційно і методично спрямована пізнавальна діяльність, що здійснюється під керівництвом і контролем педагога. Її виконання вимагає досить високого рівня самосвідомості, самодисципліни, особистої відповідальності, та приносить студенту задоволення під час власного самовдосконалення і самопізнання.

Існують такі різновиди самостійної роботи студентів при вивченні іноземних мов (за М. Бродою, Н. С. Молчановою, А.В. Котовою): 1) самостійна робота над моделлю (пошук відповідних граматичних структур в тексті, складання речень за аналогією тощо.) 2) конструктивна і змінна самостійна робота (наприклад, використання нового граматичного або лексичного матеріалу в усній мові після його обробки з викладачем на практичних заняттях); 3) евристична самостійна робота (організація пошукової діяльності студентів згідно певної теми за допомогою іноземної мови з самостійною розробкою та виконанням робочого плану) 4) науково-самостійна робота

(використовується при підготовці до студентських наукових конференцій, за допомогою мови, що вивчається).

Досить ефективними видами самостійної роботи студентів є індивідуальні завдання. Це може бути аналіз змісту статей на певні теми та з певних проблем у наукових журналів, складання резюме джерела, підготовка бібліографічного огляду на ту чи іншу тему, складання кросвордів тощо.

Все це вимагає від студента навичок самостійної роботи. Оскільки вони мають різну складність, викладач повинен враховувати індивідуальні особливості студента, його рівень підготовки. Для студента важливим є прагнення до розуміння. Саме це, в кінцевому підсумку, призводить до ефективної самостійної роботи.

Що стосується самостійної роботи іноземних студентів, то слід зазначити, що підготовка до неї починається ще в перші місяці вивчання іноземцями як української мови, так й інших предметів, що сприяють майбутній підготовці до обраної ними спеціальності.

Навчальні плани визначають основні напрямки діяльності викладача з формування у студентів навичок самостійної роботи (навчити раціональному плануванню діяльності, свідомому використанню методик засвоєння видів мовної діяльності, роботі з підручниками, посібниками, словниками тощо).

Говорячи про організацію самостійної роботи під час аудиторних занять, слід пам'ятати, що процес самонавчання доповнює навчальний процес, але не замінює його. Для самостійного виконання викладач пропонує студентам такі завдання, як: скласти (або переказати) текст на основі слів, фраз; зробити історію з картини; описати що-небудь; написати переказ, створити презентацію або написати реферат невеликого обсягу (до п'яти сторінок).

Таким чином, це можуть бути як усні монологічні і діалогічні твердження, так і письмові. Керуючи самостійною освітньою діяльністю студентів в аудиторії та у позааудиторний час, викладач планує, організовує та контролює ці заходи. Контроль може здійснюватися через взаємодію студента з

викладачем, зі студентом-партнером, з навчальними матеріалами, що містять ключі та інструкції, з ТСО. Необхідно, щоб контроль стимулював студентів до активної самостійної діяльності, до формування адекватної самооцінки і здатності до саморегуляції.

Вибір завдань для самостійного виконання у всіх видах мовної діяльності, звичайно, залежить від рівня підготовленості студентів. Особливе значення тут мають принципи покрокового і безперервного викладу матеріалу.

Так, викладач української мови як іноземної повинен розробити систему завдань для самостійної роботи студентів з урахуванням їх індивідуальних особливостей і рівня їх знань, а також створити ефективні форми її контролю.

Слід зазначити, що для курсу «Сучасна українська мова» для іноземних студентів, який є експрес-курсом для початківців, доцільно організувати самостійну роботу за зразком конструктивно-змінної самостійної роботи, оскільки інші види самостійної роботи можуть бути реалізовані на більш високих рівнях володіння іноземною мовою, ніж початкова.

Ми також вважаємо, що більш ефективною буде така організація самостійної роботи іноземних студентів, яка забезпечить стабільну мотивацію для їх діяльності і постійну комунікацію з викладачем у поза аудиторний час, обумовить необхідність використання методології веб-квесту.

Вперше технологія веб-квесту була розроблена в 90-х роках ХХ століття з метою контролю набутих знань, умінь і навичок студентів, які відповідали б сучасним вимогам і особливостям освітнього середовища. На сучасному етапі під технологіями веб-квесту розуміється система проблемних завдань з елементами рольової гри, для чого необхідно використовувати інтернет-ресурси. З використанням технологій веб-квесту викладач отримує ефективний спосіб формування мотивації навчання, творчого осмислення матеріалу, ретельної консолідації знань і їх ефективного контролю.

Технологія веб-квесту заснована на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, мережевих ресурсів Інтернет-простору. Головною

перевагою цих технологій є те, що вони дозволяють дистанційно керувати навчальним процесом, надаючи іноземному студенту необхідні освітні інструменти, інформацію та комунікації, стимулюючи його високу особисту діяльність у самонавчання та міжкультурному спілкуванні, підвищують його комунікативну компетентність.

Педагогічним механізмом активізації іншомовної комунікативної компетентності студентів на основі технології веб-квесту є створення мікросоціальної навчальної мережі в рамках групового квесту, наприклад, в чаті для обговорення викладачем і студентами організаційних питань, в соціальних мережах. Через ці мережі відбувається виконання комплексу завдань, спрямованих на формування комунікативної компетентності іноземних студентів.

Використання методології веб-квесту в організації самостійної роботи іноземних студентів при вивченні української мови дозволяє сформувати навички у всіх видах мовної діяльності за рахунок використання можливостей інтернет-ресурсів.

Так, в організації самостійної роботи іноземних студентів можна використовувати можливості соціальних мереж, як уже згадувалося вище, або платформ для дистанційного навчання студентів. Створення постійного процесу комунікації з елементами співпраці значно підвищить мотивацію до виконання завдань для самостійної роботи. Таким чином, забезпечується особисте залучення студентів до безперервної інформаційно-мовної діяльності в інтерактивному режимі виконання завдань, їх публічне представлення та оцінка.

Етап публічної презентації та оцінювання дозволяє використовувати методологію веб-квесту як засіб оцінки знань іноземних студентів філології після виконання самостійної роботи.

Вчені з'ясували, що методика веб-квесту, розміщена в соціальних мережах або на платформі дистанційного навчання, повинна містити наступні

основні елементи: 1) введення, в якому обов'язково вказується терміни роботи і міститься перелік завдань; 2) посилання на ресурси мережі, які містять матеріал, необхідний для веб-квесту: адреси електронної пошти, тематичні форуми, книги або методичні посібники з бібліотечних колекцій; 3) висновки, які повинні містити приклад проектування результатів виконаних завдань або їх презентації, будь-які інші проекти.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що при викладанні української мови як іноземної в умовах скорочення кількості навчальних годин в аудиторії важливе місце займає підвищення ефективності організації самостійної роботи та контроль знань студентів. Для вирішення цієї проблеми доцільно використовувати методологію веб-квесту, яка дозволяє: по-перше, організувати безперервний навчальний процес поза практичними мовними заняттями за допомогою використання інтернет-ресурсів; по-друге, створити стабільну мотивацію для виконання самостійної роботи шляхом організації віртуального комунікативного простору; по-третє, формувати та підвищувати комунікативну компетентність студентів шляхом постійної реалізації комунікативних завдань відповідно до поточного рівня вивчення мови.

Література:

1. Кушнір І.М. Новітні технології та методики навчання української мови як іноземної. V International Scientific and practical conference «Trends in science and practice of today». Ankara, Turkey. Oct. 19-22, 2021. P. 285-287
2. Моргунова Н. С. Інформаційно-комунікаційні технології у викладанні української мови як іноземної. Інноваційні ініціативи організації навчання іноземних здобувачів вищої освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків: Видавництво ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2020. С. 91-94
2. Uvarova T. Methodical means of organizing students' independent work when learning ukrainian as a foreign language. *Надмоцие и приспособяване*. Факултет по славянски филологии, Софийски университет "Св. Кл. Охридски". 2017. Т.2. С. 388-393